

DEZVOLTAREA COMPETENȚEI INTERCULTURALE PRIN INTERMEDIUL LITERATURII LA ORELE DE LIMBĂ SPANIOLĂ

Dorina SURUGIU, lector superior

Summary

A special role in the development of intercultural competence at foreign language classes is played by literature. Through text explorations, the student can acknowledge his own culture and learn to understand and respect the culture of the country whose language he is studying. This way, literature becomes a means of interaction and persuades the student to recognise extralinguistic references, activate his own cultural references and to connect them with relevant stories and situations that talk about people, customs, behaviours, visions about the surrounding world and others. The exploration of literary texts offers us the possibility to motivate the student to acquire knowledge about a country, its culture, history, helping him get closer to it through the perspective of the text's main characters. Texts offer us the opportunity to enter an unknown world and to get closer, without leaving our current place, to another culture that is often very different. Without further doubts, literature can help us find common elements and to acknowledge that there are more things that bind us than separate us, thus contributing to the intercultural development of the student and at the same time, improving his communicative skills.

Lumea care ne înconjoară se transformă treptat într-un univers multicultural, în care conviețuiesc împreună reprezentanți ai diferitor culturi. Pentru a putea comunica în acest mediu intercultural, nu este suficient să se posede anumite competențe lingvistice, devine tot mai evidentă necesitatea formării și dezvoltării **competenței interculturale**. Competența interculturală presupune totodată și dezvoltarea personalității elevului, de aceea achiziționarea cunoștințelor culturale, ce caracterizează limba-țintă, este fundamentală pentru obținerea unei adevărate competențe comunicative [1, p. web]. Prin urmare, elevul trebuie să cunoască diferențele culturale între limba maternă și limba-țintă, dar și să știe cum să aplice aceste cunoștințe într-un context pluricultural. Totodată, el trebuie să conștientizeze faptul că interculturalismul presupune respectul reciproc și principiul egalității între două culturi diferite, precum și că în acest context nu poate fi vorba despre superioritatea unei sau altei culturi.

În procesul de predare/învățare a unei limbi străine, în care necesitatea unei metode de lucru bazată pe interculturalitate este evidentă, textele literare ne oferă oportunitatea de a da un impuls contactului cu, cultura țării, limba căreia se studiază. Putem spune, fără îndoială, că literatura ne oferă o posibilitate unică de a substitui lipsa contactului direct cu, cultura dată și de a o cunoaște - ea poate fi folosită atât ca instrument estetic și cultural, cât și ca un instrument lingvistic. În cadrul procesului de predare/învățare interculturală, textele literare capătă o valoare specială, deoarece incită și trezesc anumite așteptări, confirmându-le sau anulându-le, punând în valoare propriile percepții și convingeri [3, p. 16]. Lectura oferă un mijloc de comparație între cunoștințele oferite de propria cultură și cele pe care le oferă textul, de aceea textul literar poate servi drept bază nu numai pentru activități de lectură, scriere, vorbire, ci și pentru activități menite să formeze și dezvolte competența interculturală.

Din prisma formării și dezvoltării competenței interculturale la orele de limbă spaniolă, obiectivele acestor activități ar putea fi următoarele:

- a descoperi, a cunoaște și a înțelege literatura spaniolă și hispano-americană, identificând diversele aspecte ale textelor literare (valori, principii etice, teme, personaje, conflicte, istorii, etc.);
- a înțelege semnificația învățămîntului intercultural prin intermediul acestor aspecte;
- a analiza componentele ce integrează competențele interculturale și a identifica propriile prejudecăți culturale despre alte culturi prin intermediul literaturii;
- a activa propria înțelegere culturală și cunoașterea altor culturi prin intermediul comunicării;
- a dezvolta strategii de învățare, empatie și comunicare interculturală pornind de la cunoștințele oferite de literatură ca punte între două culturi.

Posibilitățile de a provoca niște reacții în cititorul/elev sînt foarte variate și depind de vîrsta lui și de nivelul de cunoaștere al limbii. Pentru a folosi un text literar cu un scop intercultural la lecțiile de limbă spaniolă, este convenabil să-i motivăm emoțional pe elevi și să-i facem să dorească să-și lărgească orizontul de cunoaștere al culturii țării date. Aici ar trebui să ținem cont de:

- Ce teme îi interesează pe elevi?
- De ce cunoștințe preliminare dispun, pentru a putea înțelege opera dată sau de ce informație suplimentară ar avea nevoie pentru a o înțelege?
- Cum s-ar putea conecta conținutul textului la experiența de viață a elevului?
- Ce aspecte ale culturii țării date prezintă textul?
- Ce ar putea învăța elevii despre contextul social, cultural sau istoric al acestei țări în baza textului studiat? [2, p. 13].

Atunci cînd ne dăm seama, că o limbă nu este altceva decît o lume reală, ce reprezintă o anumită cultură, înțelegem, că predînd o limbă străină nu putem să ne limităm doar la o reproducere a modelelor de vorbire sau la formarea abilităților și deprinderilor de a le folosi. A învăța o limbă străină presupune, în afară de aceasta, a învăța să cunoști această lume. Formînd și dezvoltînd competența lingvistică (**interlimba**), dezvoltăm, în același timp, și competența interculturală (**interculturala**). Lucrînd cu un text literar, această activitate de explorare, identificare și descoperire interculturală se transformă într-un proces interactiv și intersubiectiv de comunicare între autor și text, text și cititor (elevul), cititor și alți subiecți (profesorul și colegii-cititori), ce culminează cu achiziționarea competenței lingvistice și apropierea dintre două culturi prin intermediul predării-învățării textelor literare, folosindu-le atît pentru a lucra cu exponenții lingvistici, cît și cu conținuturile ca atare. Astfel, textele generează o comunicare autentică, ce se produce la lecție, în baza diferitelor interpretări ale ideilor acestora de către elevi. Rolul profesorului, în acest caz, este al unui interlocutor, ce intervine doar în caz de necesitate, pentru a explica detalii tipice ale culturii limbii-țintă. În mediul autentic ce favorizează comunicarea reală în baza textului, elevii utilizează limba spaniolă pentru a descifra și interpreta semnele și conținuturile lingvistice și culturale proprii lumii hispanice pe care le găsesc în texte. Pe parcursul acestei activități de decodificare se descoperă valori și se profilează idei, iar în timp ce încearcă să înțeleagă o altă lume, elevii învață să înțeleagă propria lume și cultură [5, p. 5]. Astfel, prin intermediul literaturii, elevul cunoaște varietatea lexicală și culturală a limbii spaniole: varietățile dialectale și culturale, diferențele lexicale și sintactice regionale - tot ceea ce înseamnă moștenirea culturală comună a lumii hispanice și indigene. Textul literar nu este altceva decît o oglindă a acestei lumi, iar sala de clasă se transformă într-un loc de întîlnire a diferitor manifestări culturale ale ei: în afară de literatură, aici se descoperă pictura, muzica, cinematografia, etc. spaniolă și hispano-americană. Cunoașterea unei opere literare din punct de vedere intercultural înseamnă deci, o deschide largă a orizonturilor acestei lumi și o invitație de a o explora [4, p. 60].

În concluzie, literatura joacă un rol triplu în formarea și dezvoltarea competenței interculturale și comunicative - este un stimul, un vehicul și un instrument de lucru, și în această calitate a sa îl incită pe cititorul-elev să exploreze, să descifreze și să interpreteze conținuturile și structurile lingvistice și stilistice ale unui text literar și totodată îi deschide larg ușile spre o cultură străină și îl ajută să-și dezvolte o o conștiință culturală mai amplă, pentru a putea să evalueze această cultură. Cu ajutorul profesorului, aceste texte devin un loc de întîlnire între două culturi, ce stimulează comunicarea, îmbunătățesc nivelul lingvistic al elevului și îi trezesc interesul pentru lumea culturală a limbii-țintă.

Bibliografie

1. González, M., *La Competencia Intercultural*, 2014, <http://www.cuadernointercultural.com>
2. Leibrandt, I., *El aprendizaje intercultural a través de la literatura, Espéculo, Revista digital cuatrimestral, N 32*, Universidad Complutense de Madrid, 2006.

3. Ortí Teruel, R., *Estudios de la competencia intercultural, Tonos digital, Revista electrónica de estudios filológicos*, N 8, 2004.
4. Sáez, B., *Texto y literatura en la enseñanza de E/LE*, XXI congreso de ASELE, Salamanca, 2010.
5. Sitman, R., Lerner I., *La literatura del mundo hispanohablante en el aula de E/LE: Espéculo*, N 12, Universidad Complutense de Madrid, 1999.